

ИЗТОКЪ

СЕДМИЧНИКЪ ЗА ОБЩЕСТВЕНЪ ЖИВОТЪ И КУЛТУРА

РЕДАКТИРА И ИЗДАВА ТЕОДОРЪ МИЛЕВЪ

АБОНАМЕНТЪ: За година 100 лв.; за 6 мес. 55 лв.
За чужбина 150 и 80 лв. За учащите се 80 и 40 лв.

Единъ брой 3 лева

Редакция и Администрация, ул. Мар. Луиза 45 — София

СЪДЪРЖА:

За книгата; Францъ Щукъ — картини и биограф. бележка; Стихотворение — Иванъ Таманджиевъ; Седемът сити години — разказъ отъ И. Л. Перець. Музикалният животъ въ провинцията — Ив. Камбуровъ. Руската душа — Освалдъ Шпенглеръ; Нови литер. проекти или обичамъ да слушамъ — Кирилъ Карабашевъ; Правосниятъ въпросъ — проф. Ст. Младеновъ; Роменъ Роланъ (по случай юбилея) и др.

ЗА КНИГИТЪ

Хората ще захвърлятъ единъ день книгитъ. Тогава тѣ нѣма да четатъ вече, защото ще се запознаватъ съ човѣка и свѣта направо. Тѣ ще се чудятъ, че на земята, на тази малка тѣсна планета, е имало нѣкога далечни разтояния, хора чужди единъ на другъ, недоразумения, неприязнь и братоубийство.

Ще дойде великъ день на изобавление отъ книгата — несвършено средство за проява на свѣтовната съвестъ.

Сократъ ще се роди пакъ и нѣма да се срѣщатъ испити хора съ бледни лица и зачервени очи въ библиотекитъ, отегчени слушатели, седнали на неудобни скамейки въ училище, които приематъ книжовнитъ знания, мъдростта отъ втора рѣка на учителя.

Ще настане време, когато истинския мъдрецъ ще бѣде веселъ и дѣеспособенъ като безграмотния човѣкъ.

Книгата е срѣдство, което трѣбва да се използва и да се изостави.

Четивото е като нотитъ; истинскиятъ музикантъ нѣма нужда отъ ноти.

Импровизацията е висшата точка на творчеството.

Но за сега отъ книгата трѣбва да научимъ какъ да творимъ въ живота.

Отъ хилядитъ книги, които се пишатъ въ всички страни, малко сж за запазване.

Безброй хора четатъ непрестанно и иматъ само вреда отъ това. А не сж чели именно книгитъ, които биха имъ отворили очитъ.

Човѣкътъ, който чете една книга е силенъ.

Книжовността е вредна за хората.

За да намѣри пътя си въ живота, за да открие реални източници на щастие, човѣкъ трѣбва да прочете само нѣкои книги.

Тѣ сж две-три.

ФРАНЦЪ ЩУКЪ

НѢМСКИ ХУДОЖНИКЪ

(род. 1863 г.)

ДУМИТЪ „единъ цѣлъ човѣкъ“, които обикновено се употребяватъ при хвалебни речи, при Щукъ добиватъ истинското си значение. Защото той не е само художникъ въ изкуството, той е художникъ и въ живота.

Роденъ е въ 1863 г. въ Тетенвайсъ, малко баварско селце, като синъ на мелничаръ. Първитъ подбуди къмъ изкуството и красотата той получава отъ майка си, която, въпреки че била проста селска жена, и мала чувство къмъ възвишеното. При нея той вижда първитъ илюстровани журналы, и въдушевенъ, почва веднага да рисува съ креда по стени и маси; още въ село го наричали „рисувача“. Следъ свършването на реалното училище въ Пасау, постѣпва въ Мюнхенската Худ. Академия, която сжщо така завършва успешно. Следъ обикновенитъ младежки прекеждия, той успѣва да обърне вниманиа на единъ издателъ върху себе си и отъ този моментъ започва неговото постепенно издигане къмъ сферитъ на истинското изкуство...

Той се проявява внезапно. И съ първата си картина вече е въ центъра на спора въ художественитъ кръжоци на Мюнхенъ. „Пазителътъ на Рая“ го поставя въ първата редица на мюнхенскитъ художници.

Всички негови картини сж избликъ на единъ вътрешенъ огънь, който безспирно гори въ душата на художника и избухва вулканически.

Така, когато се появява „Люниферъ“, официалната критика не може да се помири нито съ идеята, нито съ изпълнението, а филистеритъ три пѣти се прекръстватъ. (Тази картина е била откупена отъ Фердинандъ, бившия бѣлг. царъ, и донесена въ София).

ДЕТЕ НА ПРИРОДАТА, Францъ Щукъ обича стихийнитъ чувства, бурнитъ сцени, вакханалитъ, но всичко това пречупено презъ призмата на неговото изкуство, добива възвишеностъ. За това говорятъ неговитъ „Танци“, „Атлети“, „Фавни“.

Но неговото изкуство не се изчерпва само въ това. Той сжще.

Невинность

Фр. Щукъ

временно се мѣчи и надъ загадката на свѣта („Едипъ и сфинкса“), надъ тайната на живота („Жената—сфинксъ“) надъ проблемата за злото („Съвестъ“).

Особено тази последната е едно върховно постижение. Тукъ въ лицето на единъ подгоненъ отъ фуриитъ на съвестта човѣкъ, сж предадени съ голѣма сила вълненията, тревогитъ, страха и ужаса на злодея, който бѣга.

Изправенъ предъ тази картина, зрителя чувствува надземнитъ сили и тѣхната мощна проява въ душата на всѣки човѣкъ.

НЕКА споменемъ и най-популярната картина на Щукъ: „Войната“. Таблото представя едно поле, усѣяно съ трупове, следъ безмилостна сечъ, а надъ тѣхъ преминава голъ конникъ съ дълъгъ мечъ на рамо, кърваво-червенъ.

ФРАНЦЪ ЩУКЪ е отъ тѣзи художници, които всѣки, следъ като е видѣлъ нѣкоя картина отъ тѣхъ, не може лесно да забрави. Той има онзи мощенъ духъ, несломимъ и предъ най-страшнитъ пречки, както на изкуството, така и на живота...

Автопортретъ

Францъ Щукъ

Побѣдителъ

Щукъ

Музикалният животъ въ провинцията

Към проявител на провинциалния културен животъ „столничанитъ“ се носят не само съ едно голѣмо предубеждение, но даже и съ известно принебрежение. Съ „провинциално“ богопоманитъ столицани означаватъ малоценното, незначителното, а че въ много отношения провинцията изживѣва много по смислено времето, и че тамъ тихо и безшумно се творятъ културни ценности — това разглезенитъ обитатели на първия градъ дори и не подозиратъ. А забравя се също, че по-голѣмата частъ отъ представителитъ на нашата духовна и материална култура сж деца на провинцията.

Ето напримеръ отъ първия нашъ морски градъ изхождатъ и нѣколцина първенци на музикалното ни изкуство. Добри Христовъ, Петъръ Райчевъ и една задигаща се генерация млади таланти като Славко Поповъ, който недавна ни очарова съ своето изкуство, но за когото нѣкои тѣпи за истински красивото критици-драскачи най-подло замълчаха. Впрочемъ нищо чудно, таланта на пълнокръвнитъ музикални натура се оценява отъ призвания критикъ, а отъ безкръвнитъ музикални инсекти се възхищаватъ случайнитъ драскачи отъ сжщия родъ, които отиватъ съ готови, написани още преди концерта — критики.

Но въ Варна има още единъ талантъ представител на нашето инструментално изкуство, това е пианиста Найдень Найденовъ. Пианисти, собствено пианистки, между които държавни степендианти, получили тѣщата зестра отъ държавата, имаше въ твърде голѣмо изобилие, но за съжаление само количествено изобилие — качествено освенъ двама-трима въ столицата — всичко останало е годно само за даване на частни уроци, чрезъ които се само увеличава пианистичния пролетариатъ въ нашата страна и за това твърде правъ бѣ г. Андрей Стояновъ като посвети въ музикалния брой на Развигоръ статия на пианото като обществено зло.

— Солиденъ музикантъ, ученикъ на Поль дьо Конъ и Тайхмюлеръ, съ здраво артистично чувство, Найдень Найденовъ е пианистъ при когото техниката не е самоцель, а срѣдствъ за извеждане на пръвъ планъ поетическия елементъ, и идейното съдържание на творбитъ, що изпълнява. Най-ценното качество на Найденова като изпълнител е, че той постига стиловитъ особености, които характеризиратъ даденъ авторъ по единъ тѣй релефенъ начинъ, че веднага преминаватъ и стария слушателъ веднага познава чия творба се изпълнява. За отбелзване е и друго едно ценно качество на този провинциаленъ пианистъ: чрезъ срѣдствата на логиката да освобождава отъ баналностъ стереотипнитъ ритми на нѣкои форми и фрази. Тѣй въ изпълнението на траурния маршъ отъ сонатата в moll на Шопена, Найденовъ се домогва въ това отношение до постижението на единъ зрялъ артистъ. Изобщо Шопенъ всѣкакъ най-добре приляга на срѣдствата и артистическия му натуралъ.

Найденовъ е изпълнилъ презъ миналия и този сезонъ освенъ многото творения на клавириитъ компонисти още и два концерта. Бетховеновия с moll и Григовия а moll. Съ оркестровъ съпроводъ — нѣщо, козто тукъ въ столицата отъ редъ години не сме имали случая да чуемъ. Въ това отношение една Варна може смѣло да се понадсмѣ надъ столицата.

Желателно е Найденовъ да се яви и въ столицата: единъ неговъ концертъ би извикалъ интереса на всички непревзети ценители на клавириитъ изкуство. Иванъ Камбуровъ

На политическото болнично легло единъ младъ народъ обикновенно подмладява самия себе си и намира отново духа си, който постепенно е загубилъ при стремента къмъ властъ. Културата дължи най-висшитъ си прояви на времена на политически упадъкъ. Ницше

Никоя област на духа не взе печално участие въ войната отъ науката. Ако литературата и изкуствата бѣха само понѣкога подбудители на престъплението, то науката изкова оржието, тя се помъчи да ги направи по-страшни, да разширочи границитъ на мъката, ужаса и унищожението. Роменъ Роланъ

НАШИ И ЧУЖДИ ПОЕТИ

Земята ни зове

Земята ни зове, земята ни зове,
тревожниятъ й викъ азъ чувамъ тѣй отдавна
въ небивалата сечъ на братя — врагове,
въ грохота зловещъ на биткитъ неравни.

Надъ Майката — Земя извиватъ страшни бури,
пои стоманенъ дъждъ ранената й грѣдь —
и нѣма свѣтли дни — нѣма дни лазурни
подъ мраченъ небосклонъ потоци кръвъ текатъ

Безумна, слѣпа мѣстъ на бранъ ни позова,
избиваме се днесъ средъ хули и проклетия —
забравили съвсемъ Христовитъ слова:
да бждеме добри — да бждемъ всички братя,

А трѣбва новъ подемъ. — Земята се пробужда
и вика и зове предишниятъ юмрукъ
пригърналъ здраво пакъ захвърления плугъ
и сѣещъ семена на проститъ ни нужди.

Земята ни зове, Земята ни зове —
азъ чувамъ като въ снъ тревожниятъ й гласъ
възсепналъ далнини, разбудилъ върхове
къмъ миренъ, простъ животъ приканващъ всички насъ.

Иванъ Таманджиевъ

РУСКАТА ДУША отъ ОСВАЛДЪ ШПЕНГЛЕРЪ

Рускиятъ народъ не е народъ като нѣмския или английския, той крие въ себе си възможноститъ на много народи на бждащето, както германцитъ въ времето на каролингитъ. Рускиятъ духъ е обещанието за изгрѣва на една нова култура, докато сѣнкитъ на залѣза се спускатъ все по-низко върху Запада. Границата между руски и западенъ духъ трѣбва да се тегли рѣзко. Душевната, а сжщо тѣй и религиозната, политическата и стопанска противоположностъ може да е действително голѣма между англичани, нѣмци, американци и французи, но сравнени съ руситъ, тѣ веднага се обединяватъ въ отдѣленъ свѣтъ. Често пжти се лъжемъ отъ западнообразовани обитатели на руски градове. Истинскиятъ русинъ намъ е вътрешно тѣй чуждъ, както единъ римлянинъ отъ времето на империята или единъ китаецъ преди Конфуце, ако внезапно се появѣха между насъ. Той самия твърде добре чувствува това, когато разграничава „майчица Русия“ отъ „Европа“.

Първичната руска душа е неизследваема за насъ. Това, което „познаваме“ сега отъ нея не е още тази първа събуждаща се душа, за която самия Достоевски говори безпомощно, а нашия духовенъ образъ отъ нея, който се формира отъ наблюдаване по-върхностната картина на руския животъ и руската история и после се пречупва презъ призмата на нашия вътрешенъ опитъ: воля, разумъ и настроение.

Тѣй, тъмната и пълна съ предчувствия руска душа бива измѣнена, разбита, наранена, отровна отъ наложениитъ й отъ Европа форми на една вече възмъжала, чужда и господарска култура. Градове съ европейски характеръ и духъ бидоха наложени средъ този народъ, презрѣли начини на мислене, мирогледи, държавни идеи, науки бидоха сжщо така безцеремонно асадени. Къмъ 1700 Петъръ Велики прокарва политическия барокъ — стилъ съ кабинетната дипломация, управление и войска по западенъ образецъ; къмъ 1800 идватъ съвсемъ непонятнитъ на тѣзи хора английски идеи чрезъ френскитъ писатели и забъркватъ главитъ на обществото; още преди 1900 начетени люде отъ руската интелгенция въвеждатъ марксизма, единъ твърде комплициранъ продуктъ на западноевропейската диалектика, за чийто задкулисия тѣ нѣмаха представа. Петъръ Велики превърна чистокръвното руско царство въ една велика сила по западноевропейски образецъ и съ това наруши естественото развитие, а интелгенцията, сама частъ отъ руския духъ, но развалена въ тѣзи западноевропейски градове, разложи примитивната мисль на страната съ неговия тъменъ копнежъ къмъ собствени, лежащи въ далечно бждащи

преображения на „майчица Русия“ съ детински и празни теории по вкуса на францускитъ професионални революционери. Петринизмътъ и болшевиизмътъ превърнаха безсмислено и сждбноносно, благодарение на безкрайната руска смиреностъ и пожертвователностъ, всички тѣзи зле разбрани дѣла на Запада, като Версайския дворъ и Парижката комуна, въ действителностъ. Въпреки това, обаче, тѣзи преобразования сж засега само повърхностна на руското битие и както едното, така и другото сж изложени на постоянната възможностъ внезапно да изчезнатъ и мигомъ да се появятъ отново. Самата руска душа досега е имала изключително религиозни преживѣвания, но не и истински социални и политически. Достоевски, този свѣтецъ поставенъ въ наложениитъ, безсмислени и смѣшни форми на западно европейски писателъ, бива зле разбиранъ, ако човѣкъ схваща неговитъ, социални проблеми“ другояче. При него най-сжщественото е между редоветъ, отколкото въ самитъ тѣхъ и въ Бр. Карамазови достига една религиозна дълбочина, до която би могло да се споме само името на Данте. А революционната политика крие коренитъ си най-вече въ тънкия горенъ пластъ отъ руския народъ въ голѣмитъ градове, които вече не чувствуватъ руски и по-рождение даже се различаватъ, и затова тя отъ една страна се движи въ формитъ на суха наложителностъ, а отъ друга страна въ рамкитъ на инстинктивна отбрана.

Отъ тамъ води началото си онази странна, дълбока, праруска умраза къмъ западничеството, отровата въ собственото тѣло, умраза, която се проявява съ сжщата сила, както въ страданията на Достоевски и въ мощнитъ изблици на Толстой, тѣй и въ тихото чувство на обикновения човѣкъ, тази често несъзнателна, често ненаситна умраза (понѣкога скрита задъ искренна любовь) къмъ всички символи на фаустовата воля, срещу градоветъ, начело съ Петербургъ, които сж се настанили като разсадници на тази воля въ средъ селячеството на безкрайнитъ руски равнини, срещу наука и изкуство, срещу мисльта, чувството, държавата, правото, управлението, противъ паритъ, индустрията, образованието, обществото, срещу всичко. Това е първичната ненавистъ на Апокалипсиса срещу античната култура, и сигурно въ основитъ на болшевиизма лежи малко поне отъ тъмното ожесточение на Макавейскитъ времена и отъ онова възстание по-късно, което доведе до разрушението на Иерусалимъ. Неговитъ доктринерни конструкции само, сигурно не бѣха създали тази мощъ, съ която продължава движението и днесъ. Той самия — болшевиизма — бива тиканъ отъ подземна Русия срещу запада, който най-напредъ се представи въ Петринизма, и сигурно накрая, като

Изкуство и животъ

Н. Л. П. или обичамъ да слушамъ

Защото, както винаги при подобни случаи, могатъ да се чуятъ забавни работи. Безъ изключения, когато въ полето на литературата или изкуствата се явявала една нова школа, е имало сражения. Обикновено тѣ се водятъ съ ожесточение, плодъ на безпримѣрна самоувърненостъ. Разбирало се отъ само себе си, че били прави, казватъ тѣзи отъ единия лагеръ и тѣзи отъ другия.

И когато, отъ дума на дума, борбата се освирепа, нѣкои безцеремонно бива изхвърленъ навънъ, други унищоженъ съ слова (пъкъ имало е случаи да бжде смазанъ и отъ бой), трети разбитъ отъ тежката артилерия на официалната критика, четвърти непризнаванъ (между това, въ кжщи той има цѣли топове изписана хартия) пети пише, та се кжса, а никой не ще и да знае, шсти внезапно хвърли на пазаря нѣкаква литературна бомба; програмитъ, лозунгитъ и манифеститъ (говете се за литературанъ антентатъ) завалятъ като дъждъ, когато, казваме, всичко това почне да се случва, съгласете се, става забавно.

Новитъ литературни проекти сж били интересни събития въ миналото: тѣй Юго съ романтичния манифестъ, Зола съ натуралистичната програма, тѣй импресиониститъ, експресиониститъ; неокласицитъ, сюрреалиститъ, имажиниститъ, магиститъ.

Въ България, слава Богу, имаме представители (на дребно, действително, но все пакъ) отъ всички тѣзи школи. То значи, не сме останали назадъ. Сега дочуваме за нѣкакъв новъ литературенъ проектъ. Съ огледъ на това се приготвяваме за едно забавно зрелище, тѣй като сме имали случай да четамъ литературни истории, после да следимъ модернитъ течения на Западъ и въ Русия, най-сетне, запознати сме отчасти и съ българската литература. И затова колчемъ стане дума за нови литературни проекти —

Обичаме да слушаме.

Кирилъ Карабашевъ

МУЗИКАЛЕНЪ СВѢТЪ

Виена. — Виенската опера Staatsoper дава две едноактни опери, Станарелъ отъ Вилхелмъ Грошъ текстъ споредъ Молиеръ и Адско злато отъ Юлиусъ Витнеръ.

Грошъ е типъ на оптимистично настроенъ компонистъ, който избѣгва горещата атмосфера на днешната музикална проблематика и намира спасение въ игрилото творчество. У него се чувствува, че излиза изъ школата на Шрекеръ и че обича много Корнголда. Талантътъ му проличава въ забавнитъ тонови разговори, музикални остроумия и приятни компонирани аргументи.

Адско злато е най-сполучливото творение на австрийския музикантъ въ което личатъ елементи отъ старитъ музикални традиции. Въ тази опера има ясни очертания на характеритъ, сигуренъ драматизъмъ, живо и пестеливо тоново рисуване.

Генуа. — Въ Италия, отечеството на операта, нѣма постоянни оперни представения въ никой градъ, даже и въ Миланската Скала. Обикновено, пжтующи артисти, персонала на цѣла опера наблъсканъ въ конни вагони, се спиратъ въ нѣкой градъ, избиратъ най-добрата зала за целитъ си и оповестяватъ половинъ дузина оперни представления. И чудното е, че при тѣзи представления, диригента, който е обикновено чуждъ за амбулантния оперенъ театъръ, се опознава въ два-три дена съ персонала си и изнася послѣдния опери, както е билъ послѣдъкъ случая съ малкиятъ Маратъ отъ Маскани, изиграна по-добре отъ Берлинската Опера.

Лайпцигъ. — Последната новостъ е Маргарита отъ Гуно съ сценировка отъ Брюманъ и музикална уредба отъ Брехеръ.

рожда на този Петринизмъ, ще бжде сжщо така унищоженъ, за да се изпълни вътрешното освобождение отъ „Европа“.

Роменъ Роланъ

(1856—1926)

Една особена личност средь съвременнитъ европейски писатели. Единъ самотникъ—въпреки всемирната слава.

При всичката си популярностъ и тягъсть, малко обичанъ въ страната, където е роденъ. Едни не го считатъ за художникъ или, въ най-добрия случай, за нѣкакъвъ фанатикъ на Истината; за тѣхъ той е твърде малко „артистъ“, само човѣкъ, твърде много ясенъ, твърде много разуменъ, — а понастоящемъ разумътъ и въ Парижъ не се цени високо —; за тѣхъ той има много малко форма, а твърде много познание, малко ирационалностъ, но твърде много воля къмъ измѣнение на този свѣтъ. И тѣ се съмнѣватъ въ художника у него. Другитъ пъкъ още не могатъ да му простятъ — следъ Локарно! — държанието презъ войната. Той не ревѣше заедно съ тѣхъ. Стоеше настрана като революционеръ пацифистъ. Той е билъ винаги нетърпимъ за промѣнливигъ, бързо нагаждащи се споредъ силнитъ на деня, поради своята твърдостъ и неумолимостъ. Единъ живъ Менетекель, който е неприятенъ на опортюнисти и предатели на духа.

Единъ човѣкъ, който не иска да прави само литература. А единъ отъ онѣзи, които искатъ да помогнатъ, да се измѣни този мизеренъ свѣтъ, неговата анархия да се превърне въ редъ и логосъ. Борецъ, който добре познава голѣмитъ мѣчноти и пречки, но не се отчайва, а приканва всички къмъ тѣхното превъзможване. Той не е самотникъ отъ рода на Ницше. Точно неговъ антиподъ. Колкото и да приличатъ тѣхнитъ външни начини на живѣне. Докато Ницше се затвори въ своя егцентризъмъ и изживѣ разюзданоститъ на своя индивидуалистиченъ гений, Р. Роланъ остана винаги тѣсно свързанъ съ социалния животъ

По правописния въпросъ

Една стара болестъ, отъ която доста страда новобългарската книга, е правописниятъ въпросъ, решаванъ и пререшаванъ толкова пжти и останалъ все пакъ нерешенъ и следъ по-по-ланското правописно „Упжтване“ и подиръ ланския „Правописенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ“, официално издание на Министерството на Народното Просвѣщение. Откакъ новобългарския езикъ е останалъ съ по-малко звукове, отколкото е имало въ стария нашъ езикъ, оттогава и съществува въ правописни мѣчноти за всѣкого, който пише новобългарски съ буквитъ на старобългарския езикъ и книжнина, особено пъкъ за она, който иска да намѣри мѣсто за всички старобългарски букви. Покойниятъ Найдень Геровъ направи своя „Рѣчникъ на българскій языкъ“ въ голѣма степенъ негоденъ за използване тѣкмо съ това, че си служеше съ единъ прекалено старински правописъ, основанъ и на погрѣшна етимология. И както Геровъ безъ всѣкаква нужда пишеше за звука *и* не само обикновено *и*, но и старобългар. *и* (ери), защото въ старобългар. или въ нѣкой старински нашъ говоръ имало разлика между изговора на *риба* (по старобългар. *рѣба*) и *риза*, така и правописното „Упжтване“ отъ 1923 год. безъ всѣкаква нужда налага да пишеш и въ срѣдата на думитъ две букви за звука *ѣ*, именно *ѣ* и още *ж*, което нѣкога е означавало особена гласна съ носовъ призвукъ. Докато правописа на бившия министъръ Омарчевски се изроди въ *буквоидство*, въ желание на всѣка цена да се махнатъ нѣкои букви останали отъ старата ни писменостъ, правописътъ на министра, който замѣсти Омарчевски, носи отпечатъка на едно съвсемъ непотребно и ненаучно *буквопопѣнство*, което натрапва *ѣтѣ* (ѣ) и тамъ дето се изговаря *е*, па задържа буква *ж* и въ срѣдата на думитъ, за да се обременява паметта съ запомняне, де се пише звука *ѣ* съ буква *ѣ* и де съ буква *ж* (*ѣтѣ*, но *вжтре*; *сѣтѣ* съ *ж*, макаръ че по старобългар. е *сжтѣ*, а *сѣтѣ* съ *ж*, така и прословутия *гължбѣ* понапредъ съ *ѣ*, а после съ *ж* за единъ и сжи новобългарски звукъ). Та отъ Пенчо Славейковъ който не обичаше яко много филолозитъ и често се подиграваше съ тѣхнитъ глупости, всѣки образованъ българинъ може да види, какъ е по-разумно да се пише буква *ѣ* въ срѣдата на думитъ за звукъ *ѣ*, па билъ

на народитъ, съ тѣхното нещастие, съ тѣхнитъ кризи и катастрофи. И където се мерне, където и да се появи на трибуната, той винаги е защитникъ на слабитъ, униженитъ и оскъбенитъ срещу силнитъ „Миръ на колибитъ! Война на дворцитъ!“

той отъ старобългар. *ѣ*, или отъ старобългар. *ѣ* или най-сетне отъ старобългар. *ж*, а само въ края на глаголитъ като *сж* или неопходимитъ въ поетическата речъ форми *плетж*, *четж*, *вжрѣж*, *спж* и т. н. остава още старинната буква за нѣкогашна носовка.

Но най-голѣмиятъ недостатъкъ на сегашния ни официаленъ правописъ е въ това, че той нѣма здрава научна основа. Въ една току-що излѣзла книжка, г. проф. Б. Цоневъ е посочилъ многобройнитъ противоречия, непоследователности, неточности, неправилности и безсмислици, съ които е изпъстренъ официалниятъ „Правописенъ речникъ на българския книжовенъ езикъ“. И ако нѣкои отъ грѣшкитъ на тоя речникъ по отношение на буква *ѣ* могатъ да се обяснятъ лесно съ обстоятелството, че историята на звука *ѣ* е наистина доста заплетена, та и нѣкой слабо подготвенъ специалистъ може нѣкога и да се позабърка малко, то грѣшкитъ въ отдѣла за буква *ж* сж просто последица отъ умствената ленностъ на господата, които сж се наели да товараютъ паметта на днешнитъ българи съ особень списъкъ на думи съ буква *ж* за звукъ *ѣ*. Въ сжщностъ отъ това, че съставителитъ по казаната причина или по невежество сж пропуснали въ своя списъкъ думи като *вжбелѣ* „кладенецъ, геренъ“, *сжтѣ* (въ Македония *вжмбелѣ*, у маджаритъ, които сж заели думата отъ насъ, съ *ом*: *szomszéd*) *вжгжрецѣ*, *поджржжѣ* „коланъ на конь“, *вжторѣ* „жлебни (вдълбнатини) у бѣчва или каца“ и др., следва, че въ тия думи нѣма да се пише *ж*, макаръ че го изисква етимологията, по която ужъ сж се водили съставителитъ. И ние не само искрено се радваме, че по този осждителенъ въ основата си начинъ се облекчава малко паметта на всички, които сж длѣжни да се водятъ по официалния речникъ, но бихме желали да се извади часъ по-скоро най-простото заключение отъ свършения фактъ: Щомъ е дѣпуснато да се пише *ѣ* „неправилно“ вмѣсто *ж* въ немалко български думи, то нѣма вече никакво основание да се изисква писането на *ж* въ още нѣколко десетки думи! Инакъ съставителитъ на речника и тѣхнитъ защитници ше трѣбва да признаятъ публично, че не познаватъ достатъчно българския езикъ и неговата история, ше трѣбва да поправятъ сторенитъ „грѣшки“ и да увеличатъ списъка на думитъ съ *ж* (па и съ *ѣ*), като върватъ все по пжта на „етимологията“ а *ѣ* Геровъ. Ше дрѣзнатъ ли да сторятъ това? Ше помислятъ ли пакъ да връщатъ назадъ колелото на българското правописно движение? — Не е никакъ за върване, особно следъ печалния опитъ съ побърканото „Упжтване“ и още по-забъркания „Правописенъ речникъ“.

Какво трѣба да се прави? Образованото българско общество има да из-

бира или несъстоятелни сегашенъ официаленъ правописъ, изработенъ отъ приятелитъ на г. Цанковъ и наложенъ отъ горе, или значително опростения *правописенъ проектъ*, изработенъ отъ историко-филологическия клонъ на Българската Академия на Наукитъ, приетъ съ абсолютно мнозинство на гласовѣтъ въ редъ заседания на клонъ, и нехаресалъ се само на нѣколцина заинтересени консерватори. Ако се намѣри, че по нѣкакви съображения отъ националенъ характеръ, не е препоржчително *сега* да изхвърлимъ крайнитъ ерове, тѣ могатъ да се задържатъ: не въ тѣхъ е сжщността на академическия правописъ. Дори и *ѣ* би могло да се задържи, дето се изговаря *я*, та да се пише само *грѣхѣ*, но *грешенѣ*, *грешка* и т. н., само *хлѣбѣ*, но *хлѣбецѣ*, *хлѣбарѣ* и т. е. тѣкмо както се и говори по книжовно български.

Проф. Ст. Младеновъ

Кой е мждъръ? — Който се учи отъ всѣки.

Кой е богатъ? — Който се задоволява отъ своето.

Кой е силенъ? — Който побеждава най-напредъ себе си.

Кой е почитанъ? — Който почита и другитъ.

Талмудъ.

Министъръ, още повече нѣкой партиенъ политикъ е единъ характеръ. Азъ нѣ съмъ. Лицата, обаче, които тѣзи хора съ десѣтки години наредъ обръщатъ къмъ обществото, не сж тѣхнитъ собствени, а маски. Задъ всѣка една отъ тѣхъ стои единъ безхарактеренъ, който повече ме интересува, отколкото характера, изнасянъ отъ тѣхъ на показъ.

Г. Хауптманъ

Свободната критична преценка, обуща славя прогреса — наученъ, мораленъ, политически. Това обаче, не дава основание да се отивадо крайностъ и да се провъзгласява абсурдния парадоксъ: „който не е съ насъ, той е противъ насъ“.

Женитъ отъ цѣлъ свѣтъ, безъ никакви съюзи, по внушение на своя майчински инстинктъ, сж въ състояние да турятъ край на войнитъ.

Жената въ новото общество ше блде независима; тя не ше блде вече подчинена и експлоатирана; тя ше блде свободна и равна, както мжжѣтъ, тя ше получава сжщото възпитание като него

Бebelъ

И. Л. Перецъ

Седемъ сити години

Еврейски разказъ

Въ Турбинъ живѣше нѣкога единъ хамалинъ на име Теве—той бѣше много беденъ. Единъ денъ Теве стоеше на пазара и се озѣрташе за работа. Бѣше въ четвъртъкъ и той нѣмаше пари да направи покупки за сжбота. Но никжде не можеше да се спечели нито пара, и хамалинътъ вдигна очи къмъ небето и почна да се моли за помощъ, за да не останатъ гладни жена му и дечицата.

Но ето—нѣкой го потегли за дрехата и когато се обърна той видѣ единъ ловецъ, който му заговори на нѣмски.

— Чуй, Теве, тебъ ти сж опредѣлени седемъ сити години, седемъ години на богатство, щастие и благословение Божие. Ако искашъ седемтъ хубави години могатъ да почнатъ още днесъ, и преди още да е залѣзло слънцето, ше можешъ да купишъ цѣлъ Турбинъ съ паритъ си, но следъ тѣзи седемъ години ше блдешъ пакъ беденъ човѣкъ. Но това хубаво благословено време може да настѣпи — ако искашъ — и въ края ни живота ти и можешъ да умрешъ като най-богатиятъ човѣкъ.

Непознатиятъ бѣше пророкъ Илия, който се бѣше преоблѣкалъ като ловецъ. Но хамалинътъ мислѣше, че има работа съ обикновенъ магесникъ и затова каза:

— Любезни господине, оставете ме на мира — азъ съмъ беденъ човѣкъ.

Азъ нѣмамъ и пари даже за сжботнитъ покупки и не ше мога да ви заплатя за старанията и добритъ ви съвети.

Но непознатиятъ не го остави. Той повтори казаното още нѣколко пжти, докато Теве се сроди съ тази мисль.

— Знаете ли що?— отвърна той. — Ако не се шегувате, трѣбва да ви кажа, че за всичко азъ се съвѣтвамъ порано съ жена си Серель. Преди да се посѣветвамъ съ нея, не мога да ви дамъ отговоръ.

На това непознатиятъ отвърна, че е разумно да се съветва човѣкъ съ жена си и го посѣветва самъ да отиде веднага при нея, за да ѣ разкаже случката.

Теве се огледа по всички страни, и като се убеди, че нѣма никаква работа, реши да изгуби малко време до кжщи. И той пое пжта за дома си.

Хамалинътъ живѣше въ една кирпичена кжщичка въ предграднето, отъ гдето започваше самото поле. Щомъ го видѣ презъ отворената врата, жена му се спусна радостно насреща, но той ѣ каза:

— Не ти нося пари, Серель—днесъ Богъ не ми помогна да спечеля, но затова единъ страненъ човѣкъ има работа съ менъ.

Той ѣ повтори думитъ на непознатия човѣкъ и я помоли за съветъ.

Но Серель извики, безъ да размисли:

— Кажы на господина, че седемтъ сити години могатъ да почнатъ още днесъ.

— Но следъ седемтъхъ години ние ше обидѣмъ отново, а следъ тѣхъ ше ни се види много тежко да заживѣмъ пакъ бедно,—възрази Теве.

— Не се грижи много за това, ами вземи, каквото ти се дава и благодари на Бога за него, отвърна Серель. — Ето, днесъ върнаха децата отъ цедера, понеже не сме платили училищната такса.

Теве отиде бързо на пазара и каза на непознатия, че седемтъ сити години могатъ да почнатъ още сега.

— Обмисли добре, — каза ловецътъ.—Сега си здравъ и силенъ мжжъ и можешъ да печелишъ, а тогава не ше можешъ да понасяшъ тѣй лесно негодитъ на живота.

Но Теве отвърна:

— Жена ми иска тѣй. Тя казва да благодаримъ на Бога за всичко, каквото ни дари днесъ и да не се грижимъ за после: а освенъ това учителътъ не иска да учи повече децата, защото не можемъ да му платимъ таксата.

— Щомъ е тѣй, иди у дома си, — отвърна непознатиятъ. — Преди да прекратишъ прага на стаята си, ше блдешъ богатъ човѣкъ.

Теве искаше да попита още нѣщо, но ловецътъ изчезна внезапно. Хамалинътъ си отиде въ кжщи. Предъ вратата играеха децата му въ пѣска, и когато приближи до тѣхъ, позна, че тѣ не играятъ съ пѣска, а съ чисто злато. За хамалина почнаха седемтъ сити, щастливи години.

Но времето тече и седемтъ сити

години изминаха бързо. Единъ денъ ловецътъ се яви пакъ при Теве и му каза, че всичкитъ му пари ше изчезнатъ привечеръ.

Теве стоеше пакъ на пазара, както преди седемъ години, носѣше хамалинскитъ си дрехи и чакаше за работа.

И Теве отвърна:

— Кажы това на жена ми, защото паритъ сж у нея и тя се разпореждаше съ тѣхъ презъ всичкото време.

Тѣ трѣгнаха пакъ къмъ предграднето, защото Теве живѣше още въ старата кирпичена кжщичка на полето. Серель стоеше предъ вратата и бѣше облѣчена бедно; само лицето ѣ сияеше.

Ловецътъ ѣ каза, че седемтъ сити години сж изтекли, но тя отвърна, че хубавото време за тѣхъ не е даже почнало. Тѣ не гледали на паритъ си като на свои, защото само спечеленото съ трудъ било наше. Всѣко богатство, което е паднало безъ всѣкакъвъ трудъ въ скута на човѣка, било предназначено само да облѣчи нещастията на бедния. Тя тѣй мислила презъ всичкото време и ако сега Богъ знаелъ по-добъръ распоредникъ за паритъ си, то тя била готова да ги върне на драго сърце.

Когато чу тѣзи думи, пророкъ Илия изчезна и разказа за всичко на всевишния Сждия. Но Богъ не знаеше по-добъръ распоредникъ за паритъ отъ Теве и жена му, и затова имъ остави съкровището и за по-нататъкъ—и тѣ бѣха щастливи до края на своя животъ.

Преведе: К. Гължбовъ

ЕХО БЕЗЪ КОМЕНТАРЪ

Въ статията Храмъ или работилница неизвестния авторъ казва (Наковалня, бр. 11). „Трѣбва да се признае, че животътъ на пролетария го оставя по дългия път на труда и самотата. За него животътъ не е храмъ, а работилница, мизерна работилница — устроена отъ капиталистътъ — където царува умраза, принудителен трудъ и опасност. Изъ тази работилница работникътъ излиза, не вкусил отъ красотата на живота, за да влезе въ гроба“.

Н. Дековъ въ бележката си Сказки, писатели и ние (Развигоръ, бр. 208) пише: „Г-да писатели, много рѣдко напущате недостъпния за нарѣда „Домъ на изкуствата“ и то, за да отидете само до аудитория № 5 или 45. Разлепвайте афишитъ и въ крайнитѣ на града, напълнете салонитѣ съ хора и имъ покажете красотата, а ако салонитѣ се окажатъ тѣсни изнесете я вънъ средъ народа“.

„Коварство и любовь“ Стр. Д. (Комедия, бр. 70) намира, че „е пиеса съ безспорни драматически качества и тя заслужава една съвсемъ нова постановка, която ще възбуди още по-голямъ интересъ въ публиката и ще усили още повече нейното драматическо съдържание. Възобновяването на стари пиеси само въ такъвъ случай намиратъ своето оправдание“.

К. Земляновъ въ статията Народната душа (З. Знаме) пита: „Кой обиди, измъчи и погуби народната душа? Кой се подигра съ нейното величие? Кой не я зачита за священна съкровищница на всичко отличително и мило, съ което се гордѣе бълг. племе? Кой пречи на нейното естествено развитие“

Лидия Шишманова говори за „представления въ залата“ (Миръ, бр. 7693). „Въ циркове, въ ваетета, за да възсатъ повече разнообразие въ програмата, има понѣкога натъкмено смешно скарване въ партера или изкачати цѣла сюрия малки дяволчета отъ нѣкоя ложа и съ шепи и гримаси се разхождатъ между публиката и я размиватъ и т. н.“

У насъ такива „представления въ залата“ има почти въ всички, даже много сериозни, събрания, концерти, сказки, и то — не натъкмени, а най-неочаквани, често и безплатни. Дали всичкитѣ сж приятни за всѣкого — това е другъ въпросъ.

Димитъръ Шишмановъ отново разглежда идеята си за дирекция на изкуствата (Слово, бр. 1113). „Изказва се само страхъ, че тя у насъ е неприложима, и то не защото е невременна, а защото нѣма хора да я осъществятъ както трѣбва... Ония, които биха служили на една дирекция на изкуствата, трѣбва безъ съмнение да сж колкото може по-обективни, по-безпристрастни и по-авторитетни хора“.

За литературнитѣ четения и четци Костенева — Мецгеръ пише (Народъ, бр. 35). „Ако е въпроса да се събератъ петолетки, може да се събератъ по по-целесобразенъ начинъ, а именно като се избиратъ четци съ главни дани или искрена задушевна речъ, която прониква до самата душа, разтърсва я, завладѣва я и наистина указва въздействието, което би трѣбвало да иматъ предъ видъ устроителитѣ на четенията“.

За концерта на Х. Шлузнулъ И. Р. пише (Миръ, бр. 7693):

„Софиянци имаха възможността да се любоватъ на две работи, които рѣдко имъ се случва да видятъ: сладък и красивъ гласъ, идеално изпълнение и и благороденъ характеръ. Благороденъ характеръ, защото Шлузнулъ, единъ отъ най-сжло плащанитѣ пѣвци, идва за пръвъ пътъ въ България — страна съвсемъ чужда нему — и дава концерта си за възполза на бѣжанцитѣ“.

Въ статията „Жената плаща“ неизвестенъ авторъ казва (Свѣтъ, бр. 7) „Жената плаща. Както всѣкога е плащала. Момчето отива на училище — момичето седи у дома въ мракъ. Мажътъ чете, жената е неграмотна. Той пжтува, отива на събрания, среща се съ другари, тя седи въ малка стая средъ деца, които й отниматъ сила и търпение. Той

се занимава съ голѣми работи, та се развива; тя борави съ дреболии, та издремнава. Тя слуша, подчинява се, жертва себе си. Голѣмитѣ ѝ добродѣтели сж скромностъ и смирение. Понеже живѣемъ въ мъжки свѣтъ. Мажътъ е, който иска жената да бжде скромна, послушна и смирена. Той иска тя да се жертва, това му понася. Тя му е служиня, забавителка, актриса, а рѣдко другарка.“

По случай 10-годишната смъртъта на Михалаки Георгиевъ, Н. Дончевъ пише (La Bulgarie, бр. 786) „М. Георгиевъ не е художникъ на селския животъ, той не е нѣкакъвъ дълбокъ психологъ на бълг. народна душа, той е само фотографъ на живота, но азъ не мога да кажа, че той е единъ баналенъ фотографъ. Какъвъ хуморъ! Какво великолепно описание на селскитѣ нравѣ!“

Хр. Др. Бр. въ фейлетона Критици (Зора бр. 1998) установява: „Задачата на критика е свята. И доколко свята, че неговото име се споменава въ културната история на човѣчеството, наравно съ гениитѣ на мисълта. Но колкото по свята е задачата на критика, когато той е преди всичко критикъ, а сетне човѣкъ, толкова по-срамна става тя, когато той на второ мѣсто е критикъ, а на първо баджанакъ, шурей, зеть и т. н.“.

РАЗНИ

Поканваме авторитѣ на излизаци книги да ни пращатъ по единъ екземпляръ, за рецензия.

Новъ стихотворенъ сборникъ. Младиятъ поетъ Д. Чаковъ наскоро ще излезе съ новъ сборникъ стихове, озаглавенъ „Пѣсни за крайния кварталъ“.

Литературнитѣ награди за 1925 год. Литературната секция за поощрение народното изкуство и литература е привършила работата си и е определила следнитѣ награди и премии. По 10,000 лева получаватъ г. Николай Райновъ, г-жа Мара Бѣлчева, г. г. К. Константиновъ и А. Каралийчевъ. Поощрение по 5,000 лв. получаватъ г. г. Н. В. Ракитинъ, Асѣнь Развѣтниковъ, Владимиръ Поляновъ и Никола Фураджиевъ.

70 години следъ смъртъта на Хайне. На 17 февруари т. г. се изпълватъ 70 год. отъ смъртъта на Хайнрихъ Хайне. Отъ името на гр. Дюселдорфъ, където се е родилъ Хайне ще бжде положенъ венецъ върху неговия гробъ, който се намира въ Монмартърскитѣ гробища въ Парижъ. Предполага се, че ще се държатъ речи не само отъ литературенъ характеръ, но и отъ политически, предвидъ на това, че въ тържеството ще взематъ участие и рейнскитѣ сепаратисти.

По сведение на вестникитѣ въ Дюселдорфъ най-после ще бжде издигнатъ паметникъ на поета. Както е известно, презъ царуването на Вилхемъ II всички опити да се увековечи паметта на голѣмия поетъ сж срещали пречки отъ страна на официалнитѣ кръгове.

Открадната картина отъ Греко. Въ гр. Миами, Флорида, сж били откраднати нѣколко ценни картини между които и Възкресението на Лазара отъ Греко.

Новата пиеса на Францъ Молнаръ. Францъ Молнаръ е единствения унгарски драматургъ, който е получилъ общоевропейско признание. Първото представление на неговата нова пиеса „Ривиера“ е минало съ голѣмъ успехъ. Цѣлия печатъ се изказва за нея възторжено, подчертавайки не толко нейнитѣ литературни достойнства, отколкото нейната изключителна сценичностъ.

„Ривиера“ е въ две действия и съ три действащи лица: американецъ — милионеръ, продавачка въ моденъ магазинъ и управителя на магазина. Драматическитѣ епизоди се смѣняватъ съ силно комически сцени. Диалогътъ е яскъ, точенъ и стремителенъ. Центъра — любовта на американеца къмъ продавачката.

„Ривиера“ е поставена отъ Максъ Райнхардъ. Близостта на името на знаменития режисьоръ съ това на Молнаръ върху афишитѣ, е придало на представлението особена тържественостъ.

Госиздатъ готви посмъртно издание на съчиненията на Сергей Есенинъ въ четири тома. Въ това издание ще влезатъ и всички неиздадени работи на покойния поетъ.

Въ Януарската книга на сп. „Красная новъ“ сж напечатани откъслечи отъ новия романъ на Максимъ Горки „Артамановъ“.

Стокхолмския кралски оркестръ е отпразнувалъ на 5 февруарий т. г. четирисотитѣ години отъ деня на своето основаване.

Ню-Йоркския музикаленъ вестникъ „Менестерль“ е обявилъ международен конкурсъ за написването на симфония или симфоническа поема. Премията ще бжде 5,000 долара. Въ съставата на журито влизатъ Валтеръ Дамрошъ, С. Кусевички и др.

Въ М. художественъ театръ наскоро е играна пиесата на Островски — „Топло сърце“ режисирана отъ Станиславски. Както постановката, така и изпълнението били много хубави.

Въ Москва се демонстрира голѣмия филмъ „Броненосецъ Потемкинъ“ поставенъ отъ Эйзенщайнъ. Този филмъ е най-значителното постижение на съветското кино.

Томасъ Манъ въ Парижъ. Томасъ Манъ не е единствения нѣмски писателъ, който посети Парижъ следъ войната. До преди него само Фрицъ фонъ Уиру е получилъ по-добъръ приемъ. Но както е известно, тоя първи опитъ за сближение е свършилъ доста печално. Уиру, за указаното му внимание, се е отплатилъ доста неблагоприятно и то по адресъ на една много видна французка писателка, която го приела въ свойтѣ салони.

Томасъ Манъ, който е челя презъ м. Януарий т. г. лекции за новитѣ течения въ нѣмската литература билъ посрещнатъ възторжено и неговото пребиваване въ Парижъ е дало поводъ на по съчувствени демонстрации къмъ нацията, чийто литературенъ представителъ е билъ той.

Това явление е доста забележително, понеже Томасъ Манъ е малко познатъ въ Франция.

Честувайки присѣтствието на Томасъ Мана, литературния Парижъ е далъ съ това и доказателството, че близъкъ е денътъ, когато ще бжде възстановена солидарността между истинскитѣ представители на духовната култура на всички европейски нации.

Салтиковъ — Щедринъ. Къмъ празненството по случай стогодишната отъ рождението на М. Е. Салтиковъ—Щедринъ, въ Петроградъ се устроява изложба „Салтиковъ—Щедринъ и неговото време“. Тамъ ще бждатъ изложени ръкописи, портрети и др. И тази изложба е свързана съ името на Ленинъ. Особени таблици ще показватъ кога и какво е цитиралъ Ленинъ изъ произведенията на Салтиковъ.

Противъ Шоу. Че Бернардъ Шоу е засега най-много играния авторъ въ цѣлъ свѣтъ, това не подлежи на съмнение. Но че заслужава да бжде такъвъ, тука е спора. Известниятъ нѣмски драматургъ Хербертъ Ойленбергъ е счелъ за нужно да напише горната брошура противъ Шоу, съ целъ поне да го изхвърли изъ предѣлитѣ на Германия. Защото, изглежда, ирландския му колега тѣй силно е завладѣлъ нѣмскитѣ сцени, щото даже и той — бележитъ драматургъ, и памфлетистъ — не може да се вреди. Най-сетне, ясно е, че „колегата“ имъ отнима голѣма частъ отъ театралнитѣ тантиеми. Ето защо брошурата е твърде интересна.

„Ангелътъ съ магарешкитѣ уши“, романътъ отъ датския писателъ Ото Рунгъ е ималъ голѣмъ успѣхъ, както въ Дания, тѣй и въ Германия. Това е историята на едно намѣрено дете, което преживѣва редъ прежеждия въ живота: любов и страдания, радости и скърби, докато най-сетне, преминало и презъ феритѣ на висшето общество, се установява при беднитѣ, смазани и погинали люде, за да работи и имъ помага.

Премии за критици и преводачи. Поль Валери говори въ новия брой на Europe Nouvelle за учредяването на една международна комисиия, която да се събира веднажъ въ годината и да дава сведения за либра-

турнитѣ потребности на различнитѣ народи. Освенъ това комисиията да раздава премии на критици и преводачи, които сж заслужили за популяризирането на една чужда литература.

Нѣмски сказници въ Сорбоната. Д-вото за пропагандиране чуждитѣ езици въ Франция е поканило нѣмския професоръ Адолфъ Лосъ да държи нѣколко сказки въ Сорбоната върху „Човѣкътъ съ модернитѣ нерви“.

Новъ романъ отъ Каринъ Михалисъ. Животътъ на една жена, която има три дщери отъ три различни мъже. Романътъ „Мете Трапъ“ е една покъртителна картина изъ съвременния животъ.

Франция и Съединенитѣ щати на Европа. Въ книгата си „Обяснение на нашето време“ Люсиентъ Ромие, редакторътъ на Figaro, разглеждайки днешното положение, казва между другото: „Национализъмътъ е нѣщо мистично, което владѣе отъ нѣколко вѣка насамъ почти всички народи. Национализъмътъ въ Франция, който се шири отъ по-дълго време отколкото другата, сега е съ тенденция къмъ залѣзъ. Франция не може вече нищо да припечели съ националистическата си идеология средъ всеобщия напредѣкъ. Проблемата на Франция се състои въ това, да се противопостави на националистическитѣ домогвания на своитѣ съседи и да се нагоди къмъ своята истинска мисия. А тя се състои отъ сега нататъкъ въ пропагандата на идеята за координация на държавитѣ, въ идеята за „Съединенитѣ щати на Европа“.

Херманъ Бангъ и творческия процесъ. Неговия добъръ приятелъ И. Мелникъ пише: „Години наредъ азъ имахъ възможностъ да наблюдавамъ начина на работа у Х. Бангъ. Той бѣ фанатикъ на трудолюбието. Никога не е ималъ библиотека, нито свой собствени книги. Благодарение на своята феноменална художническа възприемчивостъ и безспокойния скитнически животъ, той познаваше добре една книга: вѣчната книга на живота. Погледътъ на единъ човѣкъ, тонътъ на една изказана мисълъ, незабелезанъ отъ други, нечуто, запалваха неговата фантазия и възбуждаха творческия процесъ. Следъ малка двучасова разходка се завръщаше натоваренъ съ впечатления, като отъ нѣкакво свѣтовно пжтешествие. Той често ми разправяше, какъ на младини насила се привикналъ къмъ труда, който става за него елементъ на живота му по късно. Самообладание и воля бѣха отличителни черти на този гениаленъ човѣкъ, както добротата и меланхоличната му ирония.“

Юбилея на Вересаевъ. 40 год. отъ лит. дейностъ на бележития руски писателъ Викентий Викентиевичъ Вересаевъ, се отпразднувала въ Москва тържественно. Вересаевъ, по професия меникъ, стана много известенъ съ „Запискитѣ на единъ лѣкарь“. Напоследѣкъ той издаде новъ романъ: „Въ задънена-та улица“, изъ революцията.

Венсанъ ванъ Гогъ и Гогенъ. Нѣмския писателъ Карлъ Щернхаймъ е издалъ напоследѣкъ горната книга, въ която разглежда духовнитѣ връзки между двамата бележити, но и нещастни художници.

Нова книга отъ Майринкъ. Сборникъ съ разказа, подъ общото заглавие: „Алхимични истории“. Тукъ Майринкъ отново проличава като майсторъ на диаволичния разказъ.

Две голѣми съчинения върху Кантъ сж излезли наскоро. Едното отъ Карлъ Форлендеръ въ два тома. Другото отъ Ойгенъ Кюнеманъ, въ два тома. Споредъ мѣрдаватата критика второто съчинение заслужавало по-голямъ внимание, понеже Кантъ е разглежданъ въ свръзка съ съвременната европейска мисълъ.

Нова книга. Наскоро излиза изд. на библи. „Денница“: стих. сборникъ „Кръсть и Знаме“ отъ Вл. Русалиевъ.

Ако човѣкъ е недоволенъ отъ положението си, той може да го измени съ две средства: или да подобри условията на живота или да подобри душевното си състояние. Първото не винаги, но второто е винаги въ властта му.

Емерсонъ